

Høringsnotat vedrørende udkast til bekendtgørelse om næringsstofreducerende tiltag og dyrkningsrelaterede tiltag i jordbruget for planperioden 2022/2023 og bekendtgørelse om afgrænsning af oplande til nitratfølsomme habitatnaturtyper i Natura 2000-områder

Udkast til ny bekendtgørelse om næringsstofreducerende tiltag og dyrkningsrelaterede tiltag i jordbruget for planperioden 2022/2023 (plantedækkebekendtgørelsen) og bekendtgørelse om afgrænsning af oplande til nitratfølsomme habitatnaturtyper i Natura 2000-områder har været i ekstern høring i perioden fra den 3. januar til den 31. januar 2022 og plantedækkebekendtgørelsen har været i en supplerende ekstern høring i perioden fra den 2. marts til den 14. marts 2022 hos en bred kreds af myndigheder og interessenter.

Endvidere har høring af miljørapport over ordningerne for pligtige efterafgrøder og dyrkningsrelaterede tiltag været offentliggjort på høringsportalen.dk i perioden 3. januar til 31. januar 2022. En screening af ændringerne til den supplerende høring har været i høring hos berørte myndigheder i perioden 16. februar til 25. februar 2022.

Landbrugsstyrelsen har modtaget høringssvar til miljørapporten fra Miljøstyrelsen og Landbrugsstyrelsens Jordbrugskontrol. Landbrugsstyrelsen har ikke modtaget bemærkninger til screeningen. Den sammenfattende redegørelse kan findes på høringsportalen og på www.lbst.dk.

Landbrugsstyrelsen (LBST) har modtaget 7 eksterne høringssvar med bemærkninger til høringerne af bekendtgørelsesudkastene. Høringssvarene er indsendt af følgende høringsparter:

- Brancheudvalget for Frø (punkt 1)
- Danmarks Jægerforbund (punkt 2)
- Dansk Havefrøavlforening (punkt 3)
- Landbrug & Fødevarer - L&F (punkt 4)
- Foreningen for Reduceret jordbearbejdning i Danmark – FRDK (punkt 5)
- Bæredygtigt Landbrug (punkt 6)
- Økologisk Landsforening (punkt 7)

I det følgende gennemgås substantielle bemærkninger til ændringer i bekendtgørelsesudkastet samt væsentlige bemærkninger til bekendtgørelsens øvrige bestemmelser. LBST's kommentarer hertil er anført i kolonnen med overskriften "opfølgning". Høringssvarene er kun gengivet i hovedtræk. For detaljerede oplysninger om indhold henvises der til de fremsendte høringssvar, som kan ses på høringsportalen.

	Bemærkninger i høringssvar	Opfølgning fra Landbrugsstyrelsen
1	Brancheudvalget for frø	
1.1	Brancheudvalget for Frø anfører ift. § 30 om forbud mod jordbearbejdning forud for vårsåede afgrøder, at reglen forhindrer en effektiv ukrudtsbekæmpelse af især ukrudtsgræsser forud for udlæg af frøgræs og kløverfrø. Der henvises til de færre kemiske løsninger til rådighed til at kontrollere græsukrudt i frøgræs i vækstsæsonen samt nødvendigheden af at kunne anvende en bredere palette af ikke-kemiske dyrkningsrelaterede tiltag.	Landbrugsstyrelsen har noteret bemærkningen.
1.2	Brancheudvalget for Frø henviser til, at muligheden for at lave et falsk såbed tidligt om efteråret kan medvirke til at mindske indholdet af græsukrudt i såbedet inden frøgræs forårs-etableres samt at metoden er veldokumenteret af forskere på Aarhus Universitet. Brancheudvalget for Frø anfører, at metoden benyttes af økologiske frøavlere og at denne dyrkningsform netop er fritaget fra forbuddet mod jordbearbejdning forud for såning af forårsetablede afgrøder.	Landbrugsstyrelsen har noteret forslaget.
1.3	Brancheudvalget for Frø anmoder om at arealer, hvor der om foråret skal etableres udlæg af frøgræs og/eller kløverfrø, tilføjes til arealer i bilag 5, der fritages fra reglerne om forbud mod jordbearbejdning i lighed med en række andre afgrøder, der etableres om foråret. De 15 specifikke frøafgrøder fremgår af høringssvaret fra Brancheudvalget for Frø.	Landbrugsstyrelsen har noteret forslaget.
2	Danmarks Jægerforbund	
2.1	Dansk Jægerforbund foreslår, at kemisk nedvisning og jordbehandling af alle typer efterafgrøder forbydes frem til 1. marts.	Bekendtgørelsen fastsætter de overordnede rammer for, hvornår arealer med efterafgrøder samt arealer, hvor der skal etableres vårsæd, tidligst må destrueres af hensyn til at sikre ordningens tilsigtede effekt. På visse jorde kan det være en nødvendighed at jordbearbejde i efteråret, hvilket reglerne så vidt muligt søger at tage hensyn til. Det står landbruger frit for at lade efterafgrøderne ligge på marken i længere tid end de datoer, der fremgår af bekendtgørelsen.
2.2	Dansk Jægerforbund foreslår, at der foretages en bedre vægtning af alternativerne brak langs søer og vandløb, flerårige energiafgrøder og braklagte arealer.	Landbrugsstyrelsen vurderer løbende behovet for at foretage en revurdering af omregningsfaktorerne for alternativer til efterafgrøder, herunder de tre nævnte alternativer.
2.3	Dansk Jægerforbund foreslår, at kemisk nedvisning af ukrudt og spildfrø, og jordbearbejdning	Se svar til punkt 2.1.

	forud for vårsåede afgrøder forbydes frem til 1. februar.	Landbrugsstyrelsen har noteret forslaget.
3	Dansk Havefrøavlerforening	
3.1	Dansk Havefrøavlerforening anfører at efterafgrøder som helhed er blevet administrativt komplekst og bør "nulstilles", således at det bliver overskueligt, og væsentlig mindre byrde- og omkostningstungt.	Giver ikke anledning til ændringer i bekendtgørelsesudkastet. Landbrugsstyrelsen har noteret ønsket om mere simple regler.
3.2	Dansk Havefrøavlerforening er fortsat enig i behovet for jordbearbejdning forud for og efter dyrkning af havefrø. Det er en nødvendighed til sikring af fortsat dyrkning af havefrøafgrøder i Danmark. Mulighederne for anvendelse af plantebeskyttelse i disse afgrøder, der dyrkes på lavt antal ha i Danmark, er meget begrænset og afgrøderne er praktisk talt umulige at dyrke uden plantebeskyttelsesmidler. Dansk Havefrøavlerforening understreger desuden, at det er særligt problematisk at have efterafgrøder i et sædskifte med havefrø.	Landbrugsstyrelsen har noteret forslaget.
3.3	I relation til § 15, stk. 2, anfører Dansk Havefrøavlerforening, at det er glædeligt med større valgmulighed af efterafgrøder. Men at græs og cikorie skal etableres inden 1. august, gør det yderst vanskeligt at benytte den løsning.	Bemærkningen giver ikke anledning til ændringer i bekendtgørelsesudkastet Landbrugsstyrelsen har fastsat etableringsfristen ud fra analyser foretaget af AU, som har vurderet, at blandinger med cikorie eller græs skal sås senest 1. august for at have en tilstrækkelig kvælstofreducerende effekt.
3.4	Dansk Havefrøavlerforening anfører, at de øvrige tilladte arter er vanskelige at bekæmpe som ukrudtsarter i selve havefrøene. De kræver ekstra brug af plantebeskyttelsesmidler samt meget stor indsats med mekanisk bekæmpelse. Alle korsblomstrede arter samt ræddike er til fare for havefrøafgrøderne i krydsbestøvningsøjemed, og de korsblomstrede arter kan ligeledes bære sygdomme videre i sædskiftet, hvilket er en stor ulempe i havefrøafgrøderne, hvor adgangen til bekæmpelsesmidler er meget begrænset. Dansk Havefrøavlerforening opfordrer derfor igen til at se på flere arter af efter- og mellemafgrøder.	Landbrugsstyrelsen har noteret ønsket om flere arter af efter- og mellemafgrøder.
3.5	Dansk Havefrøavlerforening er tilfredse med den nye mulighed for efterafgrødeblanding med kvælstoffikserende arter. Dog er prisen	Nye alternativer til efterafgrøder kan indføres, hvis der ikke sker en øget kvælstofudvaskning. Aarhus Universitet har vurderet hvilke betingel-

	for den nye efterafgrødeblanding for høj med den anvendte eftervirkning.	ser, der skal gøres gældende for f.eks. afgrødetyper, blandingsforhold, destruktionsfrist og eftervirkningen, som samlet set ikke medfører en merudvaskning fra efterafgrødeblandinger med kvælstoffikserende arter i forhold til ikke fikserende efterafgrøder. Landbrugsstyrelsen har fastsat eftervirkningen af alternativet til 50 kg N/ha med udgangspunkt i analyser foretaget af AU.
3.6	Dansk Havefrøavlerforening anfører, at det ikke er hensigtsmæssigt, at såsæden til disse blandingsafgrøder skal købes i blandinger, idet det bliver meget dyrt at købe disse blandinger. Jordbrugerne bør kunne indkøbe frøene og selv fremstille blandinger.	Giver ikke anledning til ændring af bekendtgørelsesudkastet. AU har bl.a. vurderet, at frøblandingens maksimalt må indeholde 25 pct. Af visse tilladte kvælstoffikserende arter målt ud fra frøantal. Landbrugsstyrelsen har ud fra en samlet betragtning om bl.a. at sikre den kvælstofreducerende effekt vurderet, at kravet om brug af færdigblandinger bidrog til en hensigtsmæssig og håndterbar kontrol af alternativet. Landbrugsstyrelsen har noteret forslaget om, at landbruger kan indkøbe frø og selv kan sammensætte efterafgrødeblandingerne.
3.7	Dansk Havefrøavlerforening anfører, at reduktionen af kvælstof er skudt over mål. På lerjorde, som er den overvejende jordbund hvor der dyrkes havefrøafgrøder, er erfaringen, at efterafgrøder har væsentlig ringere effekt end antaget i modellerne som anvendes.	Bemærkningen giver ikke anledning til ændringer i bekendtgørelsesudkastet. Landbrugsstyrelsen bemærker, at der reguleres på baggrund af en beregning af den gennemsnitlige effekt af efterafgrøder. Landbrugsstyrelsen har for planperioden 2022/2023 nedjusteret kvotereduktionen ved sen etablering af efterafgrøder på baggrund af tre års forsøgsdata fra AU, hvor beregningerne er baseret på et bredere datagrundlag end hidtil, idet målinger for både kvælstofoptag og kvælstofudvaskning er inkluderet.
3.8	Dansk Havefrøavlerforening anfører, at præcisionslandbrug er et velkomment tiltag, men at det er en løsning for de få, da det er investeringstungt samtidig med, at omregningsfaktoren på 11:1 synes for lav.	Landbrugsstyrelsen har ikke forventninger om, at bedrifter udskifter deres materiel alene for at udøve præcisionslandbrug som alternativ. Men såfremt bedrifter skal investere, ser Landbrugsstyrelsen det som et incitament til at sikre udstyr, der kan udøve kvælstofoptimering i form af præcisionslandbrug.
3.9	Dansk Havefrøavlerforening spørger i relation til § 32, stk. 2, til hvilken for dokumentation der forventes til dokumentation for angreb af aksløberens larve.	Der skal indsendes dokumentation i form af en konsulenterklæring om angreb af aksløberens larve på de berørte arealer.

3.10	Dansk Havefrøavlerforening anfører, at græs til frø, der anvendes som efter- eller mellemafgrøde, bør kunne afpudses i perioden efter høst. Dette er afgørende for ukrudtsbekæmpelse og for en ordentlig succes med omlægning.	Landbrugsstyrelsen har noteret ønsket om at græs til frø, der anvendes som efter- eller mellemafgrøde bør kunne afpudses i perioden efter høst.
3.11	Dansk Havefrøavlerforening bemærker, at alle havefrø bør tages ud af efterafgrødegrundarealet. Disse afgrøder bidrager i meget stort omfang til diversitet og er af stor betydning for bl.a. bier, samtidig med at efterafgrøderne er særligt vanskelige at indpasse i sædskifterne med havefrøafgrøder. Problemet er ikke blevet mindre, efter at der er kommet målrettede efterafgrøder, som giver voldsomme udfordringer med at få sædskifte til at passe. Det samlede areal med havefrø er yderst begrænset.	Landbrugsstyrelsen har noteret ønsket om at undtage havefrø fra beregning af efterafgrødegrundarealet.
3.12	Dansk Havefrøavlerforening ønsker at der ses på flere arter af kløver på listen over blandinger med kvælstoffikserende arter som alternativ til efterafgrøder (bilag 3), herunder at persiskkløver og alexandrinekløver tilføjes på listen.	Landbrugsstyrelsen har noteret ønsket om tilføjelse af flere arter af kløver på listen over blandinger med kvælstoffikserende arter.
3.13	Dansk Havefrøavlerforening anfører, at yderligere krav til administration vedr. indberetning har store konsekvenser for landmændene. Alle indberetninger er en byrde, der betyder, at flere landmænd skal ansætte eller betale konsulenter for at sikre overholdelse af kravene, der følger med indberetningen.	Landbrugsstyrelsen har noteret bemærkningen.
4 Landbrug & Fødevarer (L&F)		
4.1	Landbrug & Fødevarer kvitterer for, at kvotereduktionerne ved senere etablering af efterafgrøderne (fleksible frister) er blevet nedjusteret på baggrund af det opdaterede faglige grundlag. Det er et skridt i den rigtige retning, at nye resultater inkluderes hurtigt i reguleringen. L&F vil kraftigt opfordre Landbrugsstyrelsen til at indføre kvotereduktionerne på dagsbasis fremfor de tre intervaller. L&F henviser til forsøgsdata fra AU samt Fødevareministerens udtalelse om at kvotetræk på dagsbasis er ”intuitiv rigtig”, og anfører at der er fagligt belæg for at indføre en dag-til-dag-model.	Landbrugsstyrelsen har noteret ønsket om at indføre en dag-til-dag-model.
4.2	L&F vil kraftigt opfordre til, at Landbrugsstyrelsen melder kommende ændringer til reguleringen ud i langt bedre tid.	Landbrugsstyrelsen er opmærksom på behovet for at kende reglerne i god tid.

4.3	L&F mener, at vi skal væk fra en regulering, som udelukkende baserer sig på efterafgrøder, og hen mod en udledningsbaseret regulering, som i langt højere grad giver mere fleksibilitet og bringer flere virkemidler i spil hos den enkelte landmand. Det er L&F's forventning, at den nye reguleringsmodel, som indgår i Aftale om grøn omstilling af dansk landbrug, vil give det nødvendige skub mod en mere omkostningseffektiv udledningsbaseret regulering.	Landbrugsstyrelsen har noteret bemærkningen.
4.4	L&F bakker fuldt op om servicetjekket, som blev præsenteret i Aftale om grøn omstilling af dansk landbrug fra oktober 2021, og anfører, at der er et stort behov for, at reglerne om efterafgrøder forenkles væsentligt. I arbejdet med forenkling skal det nøje overvejes, om hele eller dele af regelsættene kan erstattes af et krav til biomasseindeks for hele bedriften.	Landbrugsstyrelsen arbejder løbende for at forenkle reglerne, og forenklinger gennemføres i det omfang, det er muligt. Landbrugsstyrelsen har noteret forslaget om biomasseindeks. Erfaringerne fra pilotprojekt om biomasse og efterafgrøder, hvor en model for anvendelse af biomasseindeks i reguleringen blev afprøvet, vil indgå i det fortsatte arbejde med at forenkle og forbedre efterafgrødereglene.
4.5	Den seneste teknologiske udvikling, som muliggør registrering af markmanagement, åbner døren for nye reguleringsmæssige principper, hvor f.eks. egenkontrol kan spille en central rolle.	Landbrugsstyrelsen har noteret forslaget om, at den seneste teknologiske udvikling kan bidrage til nye reguleringsmæssige principper, herunder egenkontrol.
4.6	Af bekendtgørelsen fremgår et nyt krav til dokumentationen af præcisionslandbrug, hvor analyser af kvælstof i udbragt husdyrgødning og anden organisk gødning, skal være foretaget på et akkrediteret laboratorium. L&F vil gøre opmærksom på, at lovgivningen kommer meget sent, da der allerede er udbragt gylle til raps i efteråret 2021, hvor gylleanalyserne ikke nødvendigvis er udført på et akkrediteret laboratorium, da hverken denne bekendtgørelse eller vejledningen til denne bekendtgørelse har været kendt. L&F spørger ind til, om kravet gælder fra og med den 1. august 2022 og om husdyrgødning og anden organisk gødning, som er udbragt i efteråret 2021, og som skal anvendes til alternativet præcisionslandbrug i planperioden 2022/2023 er omfattet af kravet.	Giver anledning til justering af bekendtgørelsesudkastet. Landbrugsstyrelsen bemærker, at kravet også indgik i sidste års bekendtgørelses høring, hvor der efterfølgende blev meddelt et års udsættelse af kravet. Landbrugsstyrelsen justerer bekendtgørelsen, således at det fremgår, at det nye krav først er gældende for husdyrgødning og anden organisk gødning, som er udbragt fra 1. august 2022, og som skal anvendes til alternativet præcisionslandbrug i planperioden 2023/2024.
4.7	En alternativ løsning til kravet om akkrediterede laboratorieanalyser er, at laboratorierne skal deltage i den årlige ringanalyse, der organiseres af SEGES Innovation, og som viser laboratoriets analysekvalitet.	Kravet er nødvendigt, da det giver den fornødne sikkerhed for, at de gylleanalyser, der indgår i præcisionslandbrug, leverer den nødvendige kvælstofeffekt, som er en forudsætning for at alternativet kan anvendes.

	L&F foreslår, at kravet om, at analyser kun er gældende, hvis de er udført på akkrediterede eller autoriserede laboratorier, udgår. Alternativt kan kravet modificeres ved at tilføje: ”eller skal deltage i årlige ringanalyser og her påvise en tilstrækkelig nøjagtig analysekvalitet”.	
4.8	L&F anfører, at det bør være muligt, at den krævede varierede kvælstoftildeling ved at anvende præcisionslandbrug som alternativ kan udføres med flydende husdyrgødning. L&F henviser til støtte herfor bl.a. til undersøgelser fra SEGES. Det er et ønske fra erhvervet, især til vårbyg, hvor en stor del af kvælstofbehovet dækkes med nedfældet gylle.	Landbrugsstyrelsen har noteret forslaget og er allerede i dialog med Aarhus Universitet vedrørende graduering af flydende husdyrgødning.
4.9	Det bør ændres, at kontrol af efterafgrøder sker ved kontrol af dækningsgraden af efterafgrøderne. Efterafgrødernes udvikling er bestemt af naturgivne forhold og vil udvikle sig i forskelligt tempo fra år til år. I kontrollen af efterafgrøderne bør der derfor enten gives mulighed for, at langsomt udviklede efterafgrøder modtager 2. kontrol senere på efteråret, eller at 2. kontrol kan ske ved egenkontrol. Alternativt kan efterafgrøderne godkendes svarende til kravet til dækningsgrad ved anmeldt udsat såning frem til 7. september, med nedsat N-kvotet til følge.	Landbrugsstyrelsen har noteret forslaget.
4.10	L&F anfører, at spildkorn og ukrudt bør indgå ved opgørelse af dækningsgraden, og henviser til undersøgelser fra Aarhus Universitet, som viser, at det er den samlede kvælstofoptagelse i biomassen, der bestemmer udvaskningen.	Landbrugsstyrelsen har noteret forslaget. I pilotprojekt om biomasse er det muligt at anvende spildkorn og ukrudt i stedet for efterafgrøder eller alternativer, og erfaringerne fra pilotprojektet vil indgå i arbejde med at fremme udviklingen af nye virkemidler.
4.11	L&F anfører, at sanktionering af manglende etablering af forårssåede afgrøder komplicerer reglerne yderligere, og ønsker Landbrugsstyrelsens bekræftelse på, at der ikke kan ske dobbelt sanktionering. Landbrugsstyrelsen bedes endvidere uddybe begrundelsen og konsekvenserne af denne ændring.	Der vil ikke ske dobbeltsanktionering. En landbruger, som f.eks. får underkendt sine efterafgrøder, vil ikke samtidig blive sanktioneret for manglende forårssåede afgrøder. Det er væsentligt for effekten af efterafgrøder, at der på arealer med efterafgrøder dyrkes en forårssået afgrøde, som kan opsamle det mineraliserede kvælstof. Landbrugsstyrelsen vil fremover have fokus på kontrol af, om efterafgrøder efterfølges af forårssåede afgrøder eller en af de tilladte typer brak.
4.12	Der er gentagne gange fremsat ønske om at udvide antallet af arter og blandinger, der kan	Landbrugsstyrelsen har noteret ønsket om flere arter og blandinger, der kan tælle med som efterafgrøder.

	<p>tælle som efterafgrøder, især andre efterafgrødearter end olieræddike i sædskifter, der indeholder raps.</p> <p>Der mangler efterafgrødearter, som ikke er korsblomstrede. Disse arter giver store udfordringer i havefrøsædskifter, bl.a. på grund af risiko for sygdomme der fastholdes i jorden og krydsbestøvning.</p>	
4.13	Erhvervet har foreslået vinterhamp som ny efterafgrødeart. Hamp er hurtigvoksende og har forventeligt også et stort N-optag.	Landbrugsstyrelsen har noteret ønsket om vinterhamp som ny efterafgrødeart.
4.15	L&F bakker op om muligheden for at anmelde slåningsbrak året efter efterafgrøder –herunder de målrettede efterafgrøder– dvs. at alt brak kan opfylde betingelsen for, at efterafgrøden skal efterfølges af en forårssået afgrøde. L&F ser gerne, at det bliver en mulighed i denne bekendtgørelse (planperioden 2022/2023).	<p>Imødekommes delvist.</p> <p>Landbrugsstyrelsen ændrer bekendtgørelsen således, at efterafgrøder i foråret 2023 også kan holdes som slåningsbrak i stedet for at skulle efterfølges af en forårssået afgrøde, eller udlægges med blomsterbrak eller bestøverbrak. Landbrugsstyrelsen forventer, at ændringen også kan gælde for målrettede efterafgrøder i 2022/2023. Dette vil kræve en ændring af bekendtgørelse om tilskud til kvælstofreducerende virkemidler i planperioden 2022/2023. Ændringen foretages for at give landbruger fleksibilitet i overgangen til den nye landbrugsreform. Ændringen gøres midlertidig og gælder kun i 2023 af hensyn til de forventede effekter af landbrugsaftalen.</p>
4.16	<p>Det bør være muligt selv at lave blandingerne til kvælstoffikserende arter, henset til at det er billigere og at der derved er mulighed for at lave blandinger, der passer specifikt til bedriftens arealer. Blandingerne skal kunne dokumenteres ud fra salgsbilag/fakturaer, og blandingstabel baseret på arternes tusindkornsvægt.</p> <p>Det forventes, at udbuddet af blandinger bliver begrænset, da frøfirmaerne ikke kan satse på et bredt sortiment af blandinger, der tilfredsstiller forskellige jordtyper, brugstyper og klimatiske forhold.</p>	Se svar til punkt 3.6.
4.17	Destruktionsdatoen for kvælstoffikserende efterafgrøder på lerjord bør rykkes til efteråret. Da udvaskningen på lerjord er langt mindre end på sandjord, foreslås det, at destruktions-tidspunktet sættes til 20. oktober på lerjord. Desuden er det vigtigt at ensrette reglerne til pligtige efterafgrødearter med kravene til arterne af andre typer af efterafgrøder.	Destruktionsdatoen af alternativet til 1. februar er fastsat med udgangspunkt i analyser foretaget af AU. Landbrugsstyrelsen har noteret bemærkningen om udfordringer ved denne destruktionsdato.

		I det omfang det er muligt, har Landbrugsstyrelsen fokus på, at ensrette regler på tværs af efterafgrødeordningerne.
4.19	Landbrug & Fødevarer finder, at undtagelsen for forbud mod jordbearbejdning bør inkludere majs til helsæd. L&F finder desuden, at arealer, hvor der om foråret skal etableres udlæg af kløverfrø og/eller frøgræs, bør tilføjes til arealer, der fritages fra reglerne om forbud mod jordbearbejdning.	Landbrugsstyrelsen har noteret ønskerne om undtagelser for reglerne om jordbearbejdning.
4.20	L&F foreslår, at der indføres en minimumsgrænse, så små forsøgsarealer med nye efterafgrødearter kan bruges til at opfylde landbrugerens efterafgrødekrav.	Landbrugsstyrelsen har noteret forslaget.
4.21	L&F anfører, at der fortsat er et stort behov for at indføre flere alternativer til efterafgrøder i både de pligtige, husdyr og målrettede efterafgrødeordninger. L&F medtager forslag om bl.a. mellemafgrøder, IBZ'er, afbrudte dræn, direkte såning af vintersæd og Conservation Agriculture (CA), og nitrifikationshæmmere.	Landbrugsstyrelsen har noteret ønsket om flere alternativer. Landbrugsstyrelsen overvejer at igangsætte et pilotprojekt om afbrudte dræn i 2023 med henblik på at få en vurdering af om afbrudte dræn kan indgå som et alternativ til efterafgrøder.
4.22	Med baggrund i vurderinger fra SEGES, anfører L&F, at omregningsfaktoren mellem vintersæd og efterafgrøder justeres, så 1,5 ha tidlig sået vintersæd kan erstatte 1 ha efterafgrøder.	Omregningsfaktoren afspejler seneste faglige vurdering fra AU, som Landbrugsstyrelsen benytter i implementeringen. Landbrugsstyrelsen har noteret ønsket om bedre omregningsfaktor.
4.23	L&F foreslår, at omregningsfaktoren mellem alternativet brak og efterafgrøder ændres til, at 1 hektar brak svarer til 2 hektar efterafgrøder. Det forudsættes, at håndteringen af det såkaldte dødvægtstab ikke medfører et krav til landbruget.	Landbrugsstyrelsen har noteret ønsket om bedre omregningsfaktor.
4.24	L&F foreslår en ændring af § 33, stk. 2 til: "Stk. 1 gælder ikke for fodergræsmarker med JB. Nr. 7-9 for virksomheder, der er autoriserede til økologisk jordbrugsproduktion.". Ændringsforslaget vurderes at bidrage til et reduceret udvaskningspotentiale i den økologiske planteproduktion.	Landbrugsstyrelsen har noteret forslaget.
4.25	L&F finder det meget vigtigt, at de IT-systemer, der anvendes til indberetning af efterafgrøder og beregning af gødningskvote er vel fungerende, og at alle relevante oplysninger er til stede i systemerne, fra 1. februar, når indberetningsperioden starter. Der henvises til mulige risici, hvor uafsluttet sagsbehandling kan føre til at landmanden uforvarende foretager overgødskning.	Der arbejdes løbende på at forbedre IT-porteføljen, som Landbrugsstyrelsen stiller til rådighed til erhvervet. Landbrugsstyrelsen er opmærksom på vigtigheden af, at de rigtige oplysninger foreligger ved ansøgningsrundens start. Men visse oplysninger kommer først senere. F.eks. oplyses kvælstofprognosen medio marts efter dataene, der ligger til grund for prognosen, er blevet analyseret af AU.

		Det har desværre heller ikke i år været muligt at afslutte sagsbehandlingen af alle sager med målrettet kvælstofregulering inden 1. februar. Landbrugsstyrelsen er opmærksom på problemet og arbejder målrettet på at afslutte sagsbehandlingen så hurtigt som muligt.
4.26	L&F anfører, at jo større forskel der er i, hvilke virkemidler, der kan anvendes i den målrettede kvælstofregulering og som pligtige efterafgrøder, jo større bliver risikoen for, at landmanden kommer til at lave fejl med underkendelser til følge. På denne baggrund begrundes det, at det skal være muligt at anvende den fulde palette af virkemidler i den målrettede regulering.	I det omfang det er muligt, har Landbrugsstyrelsen fokus på, at ensrette regler på tværs af efterafgrødeordningerne. Præcisionslandbrug og efterafgrødeblandinger med kvælstoffikserende arter er fra 2022-2023 også godkendt til brug i målrettet kvælstofregulering.
4.27	Der forekommer nu arealer med energiafgrøder, der har nået en alder, hvor deres ydelse er faldende, da de er etableret inden 2008/2009. Det betyder, at et naturligt sædskifte tilsiger, at arealerne omlægges til andre afgrøder efter ca. 20 år med energiafgrøder. Når en landmand så samtidig har andre arealer med yngre energiafgrøder, kan de unge energiafgrøder ikke tælle med som efterafgrøder længere. Det er ikke fair, at landmænd straffes for at have bidraget til at reducere kvælstofudledningen i tidligere år, så de nu skal finde ekstra arealer til efterafgrøder.	Landbrugsstyrelsen har noteret bemærkningen.
4.28	L&F medtager specifikke kommentarer til bekendtgørelsesudkastet. Nedenfor følger forslag, som ikke er nævnt tidligere. Til § 3, stk. 2: Kravet om forårssået afgrøde bør genovervejes. Efterafgrøder skal kunne følges af en vintersæd eller andre afgrøder sået efter destruktionsfristen.	Landbrugsstyrelsen har noteret forslaget.
4.29	Til § 7, stk. 2: Ved såning af efterafgrøder tidligere end 20. august, skal landmanden godskrives den øgede effekt. Ligeledes bør det skrives ind i bekendtgørelsen, at det er muligt at angive en senere sådato end den faktiske. På den måde kan landmanden vælge, at efterafgrøden skal have en lavere dækningsgrad. Det skal være muligt at etablere ekstra efterafgrøder under fleksible frister i stedet for kvotereduktion for sen etablering.	Landbrugsstyrelsen vurderer, at der pt. ikke er fagligt grundlag for at kunne tildele den efterspurgte bonus og samtidig at kunne tilrettelægge en tilstrækkelig kontrol af virkemidlet. Landbrugsstyrelsen har noteret forslagene om bonus ved tidlig etablering, mulighed for at angive en senere sådato end den faktiske og mulighed for at udlægge ekstra efterafgrøder i stedet for en kvotereduktion ved fleksible frister.
4.30	Til § 10, stk. 1, 2): Det bør være muligt at anvende græsudlæg udlagt i en hovedafgrøde, som mellemafgrøde.	Landbrugsstyrelsen har noteret forslaget.

4.31	Til § 21, stk. 1, 4): Kravet om skriftlig aftale vedrørende handel med efterafgrøder skal udgå. L&F henviser til LBST's hørings svar fra sidste års høringsnotat, og spørger, om man opfylder kravet om skriftlighed når man har overdraget efterafgrøder i GKEA.	Landbrugsstyrelsen er blevet opmærksom på, at der manglede et "ikke" i sidste års høringsnotat. Landbruger kan ikke opfylde kravet om en skriftlig aftale gennem en overdragelse af efterafgrøder i GKEA. Indberetning om overførsel af efterafgrøder i GKEA-skemaet kan således <i>ikke</i> anvendes til opfyldelse af kravet om skriftlig aftale. Overdragelsen er en gensidig aftale, som kræver, at begge parter er bekendt med aftalen. Dette fremgår ikke af indberetningssystemet.
4.32	Til § 23, stk. 1: Skal senest 10. september indberette et markkort... Det bør ikke være nødvendigt at indberette et markkort senest 10. september, hvis ikke der er ændringer ift. det indsendte Fællesskema. Det skal ske automatisk.	Landbrugsstyrelsen har noteret forslaget. Tilknytning af markkort ved indberetning af pligtige og husdyrefterafgrøder er en forudsætning for, at kravene kan beregnes i Gødningskvote og efterafgrødeskemaet og at der kan indberettes efterafgrøder samt alternativer. Hvis der ikke er ændringer i forhold til det markkort, der er indsendt i forbindelse med Fællesskemaet 2021, kan dette markkort anvendes og en kopi kan forholdsvist nemt tilknyttes Gødningskvote og efterafgrødeskemaet 2021.
4.33	Til § 24, stk. 2: Fristen for nedskrivning af indberettede efterafgrøder ønskes ændret til 31. marts 2023, så der kan ske nedskrivning frem til fristen for indberetning af gødningsregnskab.	Landbrugsstyrelsen har noteret forslaget. Fristen for nedskrivning af indberettede efterafgrøder, er sat til 31. januar således, at man ikke kan nedskrive efter at næste års Gødningskvote og efterafgrødeskema åbner 1. februar (så der ikke er overlap mellem to gødningskvote og efterafgrødeskemaer). Fristen er sat så sent, at jordbruger har det endelig overblik over hvilke efterafgrøder der er blevet til noget.
4.34	Til § 24, stk. 3: Ved manglende/glemte tilmelding af efterafgrøder senest 10. september bør det være muligt at øge efterafgrødearealet mod betaling af gebyr eller ved en konsulentordning efter denne dato.	Fristen for at øge det indberettede areal med efterafgrøder/alternativer den 10. september fastsat bl.a. af hensyn til administrationen af ordningerne og muligheden for at gennemføre en kontroludtagning. Indberetningsfristen blev i 2019 sat til den 10. september for at give jordbrugerne så lang tid som muligt til at vurdere udviklingen af etablerede efterafgrøder/alternativer og justere indberetningen herefter.
4.35	Til bilag 2: Kravet om husdyrefterafgrøder skal jf. oplysninger om den oprindelige beregningsmetode justeres i forhold til det større krav til kvælstofudnyttelse af husdyrgødning.	Det er rigtigt, at udnyttelseskravene indgår som en faktor i husdyrefterafgrødemodellen og har betydning for fordelingen af husdyrefterafgrødekravet. Udnyttelseskravene er dog ikke afgørende for det fastsatte niveau på 34.000 ha, som husdyrefterafgrøderne samlet set skal nå ved fuld indfasning i 2021/2022.

4.36	L&F kvitterer for, at der gives mulighed for at have slåningsbrak efter efterafgrøder, så det kan anvendes til opfyldelse af det kommende krav om udlægning af 4 pct. ikke-produktive arealer, som kommer til at gælde i EU's landbrugspolitik i 2023. L&F havde dog gerne set mere simple regler for denne mulighed.	Landbrugsstyrelsen har noteret ønsket om mere simple regler. Se også svar til punkt 4.15.
4.37	L&F forstår det således, at det ikke vil være nødvendigt at etablere et nyt plantedække på arealet, men at selve den etablerede efterafgrøde kan opfylde kravet til plantedække på arealet.	Landbrugsstyrelsen antager, at bemærkningen om plantedække henviser til, hvad som kan efterfølge en efterafgrøde. Det er korrekt, at den etablerede efterafgrøde kan fortsætte uden ny etablering af plantedække under forudsætning af, at betingelser for slåningsbrak angivet i § 3, stk. 8 overholdes. Se også svar til punkt 4.15.
4.38	Det bør være muligt at anerkende kornmarker med udlæg, hvis udsædsmængden er på niveau med etablering af korn i renbestand. Der er behov for mere viden omkring kvælstofeffekten af blandinger med græs og korn. Begge afgrødetyper har et stort kvælstofoptag i efteråret og har stor betydning for kvægbrugene.	Giver ikke anledning til ændring af bekendtgørelsesudkastet. LBST har vurderet det nødvendigt med præciseringen bl.a. på baggrund af effektvurderinger fra AU.
4.39	Til § 3 stk. 8, c): L&F vil foreslå at "tilføres" plantebeskyttelsesmidler ændres til "anvendes" og "tilførsel" ændres til "anvendelse", så termen er i overensstemmelse med Bek. 129 af 25. januar 2022. Reglerne omkring slåningsbrak er blevet meget komplicerede, og det anbefales at kravene skrives tydeligt i vejledningen.	Imødekommes. Bestemmelsen i § 3, stk. 8, c) justeres som foreslået, således at "tilføres/tilførsel" ændres til "anvendes/anvendelse". Landbrugsstyrelsen tager bemærkninger om at skrive kravene mere tydeligt i vejledningen til efterretning.
4.40	Til § 12, stk. 1, 2): Det skal være tydeligt i vejledningen hvad der menes med denne bestemmelse – og gerne med eksempler.	LBST er opmærksom på behovet for vejledning om denne bestemmelse, herunder eksempler.
4.41	Til § 17: Gradueret tildeling af husdyrgødning bør tages med som mulighed. Den nyeste gylleteknik muliggør nøjagtig dosering af gyllemængder til marken. Det er samtidigt muligt, at tildelingen kan styres vha. GPS, fuldstændigt ligesom for handelsgødning. Dette vil medføre at landmænd, der fuldgøder f.eks. vårsæd med gylle har mulighed for at deltage i præcisionsjordbrugsordningen - samt økologiske bedrifter. Samtidigt vil denne mulighed give et incitament til at investere i den bedst tilgængelige teknologi på området.	Landbrugsstyrelsen har noteret forslaget og er allerede i dialog med Aarhus Universitet vedrørende graduering af flydende husdyrgødning.
5	Foreningen for Reduceret Jordbearbejdning i Danmark (FRDK)	

5.1	Foreningen for Reduceret Jordbearbejdning ønsker følgende tilføjes til § 3, stk. 1: ”Såfremt efterafgrøden afsluttes sent efterår jf. § 9, så kan efterafgrøden efterfølges af en efterårssået afgrøde”.	Landbrugsstyrelsen har noteret forslaget.
5.2	Foreningen for Reduceret Jordbearbejdning anfører, at det bør være tilladt at tilføje flere arter til mellemafgrøder f.eks. honningurt, boghvede og hør. Vi foreslår, at det til tilføjes, at en mellemafgrøde kan bestå af 25% frø af andre arter.	Landbrugsstyrelsen har noteret forslagene. Aarhus Universitet har vurderet, at de nævnte arter ikke har samme etableringsevne og vækstpotentiale som olieræddike og gul sennep. Landbrugsstyrelsen ser ikke, at der er fagligt grundlag for at tillade disse arter som mellemafgrøder.
5.3	Foreningen for Reduceret Jordbearbejdning ønsker § 12, stk. 3, nr. 3 ændret til: ”braklægningen umiddelbart efterfølges af en forårssået afgrøde eller en efterårssået afgrøde , eller arealerne bibeholdes som brakarealer i det efterfølgende kalenderår”	Landbrugsstyrelsen har noteret forslaget.
5.4	FRDK anfører ift. § 15 stk. 4, at det er meget ufleksibelt, at der kun kan benyttes færdigblandinger. Det er desuden fordyrende for landmanden, at han ikke kan indkøbe arterne hver for sig og blande selv.	Se svar til punkt 3.6.
5.5	Vedrørende § 6 afgrødetyper, anser FRDK det som en meget stor ulempe, at valget af arter til efterafgrøder er begrænset til korsblomstrede afgrøder, korn, græs, honningurt og cikorie samt frøgræs. De mest oplagte arter, der burde tillades er olieør, boghvede og flere kvæstoffikserende arter, end de få og dyre arter, der fremgår af bilag 3. Disse arter kan ikke i renbestand sikre kvæstofopsamling. Men de har mange andre gavnlige effekter, og sammen med kvæstofopsamlende arter er der ikke øget risiko for udvaskning.	Landbrugsstyrelsen har noteret forslaget. Landbrugsstyrelsen har på baggrund af svar fra Aarhus Universitet vurderet, at der ikke er fagligt grundlag for at tilføje de nævnte arter til listen over godkendte efterafgrøder.
5.6	For markært, hestebønner og andre bælgsådsafgrøder bør kravet om kvæstofudnyttelse efter efterafgrøder sættes til 0. Disse afgrøder har ikke kvæstofbehov og har derfor ingen kvæstofkvote. Landmænd, der dyrker bælg-sæd, skal derfor trække udnyttelsekravet (på bælg-sædsmarkerne) fra kvæstoffordelingen på andre marker, hvorved afgrøderne kan blive underforsynede.	Landbrugsstyrelsen har noteret forslaget.
6. Bæredygtigt Landbrug		
6.1	Bæredygtigt Landbrug er grundlæggende uforstående over formuleringen om, at arealer med efterafgrøder hvor der etableres græs efterfølgende, ikke kan anvendes under alternativet	Præciseringen i §12, stk. 1, nr. 2 sikrer, at effekten af den udlagte efterafgrøde ikke samtidig

	braklagte arealer. Særligt formuleringen i § 12, stk. 1, nr. 2: “arealerne ikke var anmeldt som areal etableret med efterafgrøder i planperioden 2021/2022”, savner den fornødne faglige indsigt og uddybelse for at give mening, da en omlægning må forventes at medføre en øget udledning af kvælstof.	overlapper med effekten af alternativet braklagte arealer, som skal etableres med græs senest 1/1.
7.	Økologisk Landsforening (ØL)	
7.1	<p>Økologisk Landsforening støtter brugen af tidligt såede vinterafgrøder som alternativ til eftergrøder, men bakker ikke op om, at vinterafgrøden skal dyrkes efter almindelig dyrkningspraksis for korn i renbestand.</p> <p>Det optimale såtidspunkt, når der skal etableres kløvergræsudlæg om efteråret, er senest 2. halvdel af august. Det er ØL's forventning, at øget plantedække og rodvækst kompenserer for det lavere plantetal i forhold til grænsen for tidlig etablering. Der er derfor ikke grund til at stille krav om, at tidlig sået vinterafgrøde skal dyrkes efter almindelig dyrkningspraksis for korn i renbestand. Det vil tværtimod stille sig i vejen for, at vi kan udnytte muligheden for at få bedre etableret vintersæd.</p>	Se svar til punkt 4.38